

Toda kakor je to spoznanje preprosto in jasno, vendar je do njega še dolga pot, ker odvrtačo pozornost od pametnega dela političke, osebne in straukarske strasti.

Naša in naših poslancev dolžnost pa je skrbeti za to, da damo priliko vladi, katere član je minister Korytowski, da nam dejanski dokaže, je li voljna dati tudi Slovincem priliko, da se v strokovnih šolah bolj izobrazijo za praktične poklice. Slovincem je na stotisoče, ki nimajo n. pr. na Štajerskem niti ene trgovske, nobene obrtne in nobene kmetijske slovenske šole, ki pa plačujejo v denarju in v krvi toliko davka kakor njih srečni sosede, ki imajo vsega v izobilju. Dajte tudi temu avstrijskemu narodu vsaj majhen del tega, do česar ima pravico!

Le na ta način je mogoče priti do prepričanja, da ne eksistuje avstrijska enakopravnost samo na papirju, ampak da z enako dobroto objema vse narode. Znano geslo „Justitia — fundamentum regnorum“ ne sme biti ironija, ampak biti mora blažena resnica!

## Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,  
v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,**

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca kimavca 1906 K 202.003'00.

**Naznanilo.** Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

## K imenovanju novih okrajnih šolskih nadzornikov na Kranjskem.

+ Blíža se čas, ko poteče funkcijska doba sedanjim okrajnim šolskim nadzornikom na Kranjskem in ko imenuje vlada nove nadzornike. Imenuje jih vlada — to je treba pomniti!

## Spomini na Belgrad.

Prijatelju in pobratimu Jovanu P. Jovanoviću posvetil —a.

### II.

„Beograd!“

Ta klic mi je zbudil v spomin vse one zatemnele in javne pojme, ki sem jih vsrkal vase tako v šolski dobi kakor v poznejšem življenju.

Duša mi je zatrepetala, in srce mi je pričelo glasneje in hitreje biti, ko sem stopil prvič v svojem življenju na tako slavna zgodovinska tla, na ona tla, kjer so se bojevali združeni Slovenci, Hrvati in Srbi zoper skupnega sovražnika — krutega Turčina, braneč s svojimi telesi zapad, oni zapad, ki sedaj tako kruto in nehvaležno plačuje potomce onih junaško padlih pradedov . . .

Nad vse presrčen je bil sprejem na belgrajskem kolodvoru. Vkljub pozni nočni uri so prihтели srbski tovariši v naravnost impozantnem številu na kolodvor, na čelu jim kolikor toliko že znani tovariši izza Prešernovega slavja M. Stanojević, Jovan P. Jovanović, M. Popović in drugi.

Prišedši na prostrani peron belgrajskega kolodvora, smo hitro poiskali ključke svojih kovčegov, ker smo bili mnenja, da nam natančno po vseh zakonih preiščejo našo prtljago. — A

Imeli smo že večkrat priliko, da smo morali govoriti o pravicah in dolžnostih okrajnih šolskih nadzornikov. Govoriti smo morali — to je tudi treba pomniti! Prav zaradi tega smo se večkrat krvavo zamerili, a govorili smo v imenu učiteljstva, ki najbolj čuti moč svojih nadzornikov, in zagadelj je naša vest mirna in čista. Ko bi molčali mi, bi molčal ves svet, ki se malo meni za to, kakšno je življenje učiteljstva. Odnekad je bilo zakleto v bedo in upreženo v delo; čemu bi se torej vznemirjal svet zaradi takih privilegijev?! . . .

Dolžnost nadzornikova je, da pospešuje z vsemi svojimi močmi pravi in istiniti razvoj in napredek šolstva in da je učiteljstvu prijatelj, podpornik, svetovalec in zagovornik. To mora vedeti tudi vlada, ki naj izbere za nadzornike može, ki bodo lahko zadoščali tej nalogi. Ako pokliče na taka mesta prave može in pedagoge, sme biti prepričana, da bo z njimi koristila šolstvu in učiteljstvu. Vsak nadzornik mora biti plemenit in značajan mož, ki je vsestransko moderno izobražen. Samo taki ljudje ne morejo biti bornirani birokrati, ki samo ovirajo napredek in kažejo svojo oblast s šikanami. Na to opozarjamo vlado še dovolj zgodaj, da se ne bo moglo reči, da nam je vseeno, kdo vodi in vlada naše šolstvo.

Kakšni ne smejo biti nadzorniki, ve učiteljstvo iz svoje izkušnje. Te izkušnje govore tako:

1. Nadzornik ne sme biti pedagoško napol izobražen in ne sme poznati ljudskega šolstva le iz dobe svojih otroških šolskih let.

2. Nadzornik ne sme smatrati svojega posla kot postransko opravilo ter se ne sme izgovarjati, da za kako važno šolsko stvar nima časa.

3. Nadzornik ne sme v eni uri nadzorovati n. pr. kar treh razredov, potem pa lahkomišelnio obsojati učitelje, ki jih pravzaprav ne pozna.

4. Nadzornik naj ne hodi na koncu zadnje ure v razred in ne sme zahtevati podaljšanja pouka čez zakonito določeni čas, ker so takrat otroci raztreseni in za pouk nesprejemljivi.

5. Nadzornik tudi ne sme samovoljno odpravljati vročinskih počitnic ter napovedovati popoldanski pouk, če ga ni.

namesto tega nas prisotni graničarji prav prijazno pozdravijo, kličeč nam: „Živeli Slovenci!“

In čutili smo vsi, da se nahajamo v istini na svobodni zemlji. — In naša srca so tem jasneje vzplamtela . . .

V dolgih vrstah ekvipaž smo se pomikali proti svojim nočiščam po mirnih belgrajskih ulicah, noseč v svojih srcih neko čudno, neutelljivo hrepenenje . . .

In prepričan sem, da bi oni trenutek, ko smo se tako vozili, ne vedeli pravega odgovora, ako bi nas kdo vprašal, o čem sanjarimo . . .

V steklenem salonu hotela „Kasino“ nas je sprejelo srbsko učiteljstvo tako ljubeznivo, kakor zna in more sprejeti edino le gostoljubno in svobodno slovansko učiteljstvo!

Ure so tekale po bleskovo; ona utrujenost, ki nas je tako mučila v železniških vozovih, nas je popolnoma ostavila, zakaj našli smo zlata srca, in naš sluh se je naslajal ob onih otožno-hrepenečih glasovih, ki jih pozna edino le jugoslovanska pesem . . .

„Beograd!“

Ime, ki je zaslovelo širom širokega sveta!

A preden nadaljujemo svoje spomine, si oglejmo natančneje to svobodno mesto svobodne Srbije.

Mesto se razprostira ob izlivu Save v Dunav obrežno-anfiteatralično in nudi kaj slikovito podobo. Zakaj iznad rdeče kritih streh izvečine jenonadstropnih hiš se smelo vzdiguje sloki stolp

6. Nadzornik ne sme ignorirati zakonitih določb glede okrajne učiteljske skupščine ter mora pravočasno sklicevati seje stalnega odbora.

7. Nadzornik ne sme zapuščati okrajne učiteljske skupščine kar za celo uro ter se med tem časom pečati s kakim drugim poslom.

8. Nadzornik ne sme opuščati predpisanih inšpekcijskih konferenc ter ne sme zahrbtnih poročil pošiljati šolskim gosposkam.

9. Nadzornik ne sme biti borniran in preveč trmast, ker tudi ni nezmotljiv.

10. Nadzornik ne sme biti oduren birič, ampak prijazen svetovalec; za to ne sme starejšega učitelja nazivljati po korporsko: „Hat er noch nicht i. t. d.“ Prijaznost in vljudnost kazeta olikanega moža, odurnost in sirovost pa vse kaj drugega.

11. Tudi nemški nadzornik mora biti objektivni nasproti slovenskim učiteljem. Ne sme se poniževati v agenta „Südmarke“. Ne sme zatirati slovenskih učiteljev, ki slučajno delujejo na nemških šolah, z namenom, da bi ti ne prišli do boljših služb ali pa da bi se umaknili ultranemškemu učiteljem.

12. Nadzornik ne sme terjati nemožnih uspehov. Od učencev prvega razreda ne sme zahtevati stvari, ki se jih uče šele učenci tretjega razreda. V višjih razredih pa ne sme postaviti vprašanj, ki jih je slišal ravnar pri srednješolski maturi. Na ta način je res možno napraviti v dveh letih iz najboljšega učitelja najslabšega! Ali to ni pošteno niti plemenito!

13. Nadzornik ne sme nikdar opravljati svojih učiteljev po gostilnicah ter jim tam celo žugati, da jim zavije vrat. Tudi nadzornik mora biti takten in — pravičen!

14. Pameten nadzornik ne bo zahteval od starejših učiteljev najnovejših metod, ker s tem le bega izkušene učitelje, ki so si v teku dolgih let ustvarili svoje metodo, opravičeno z učnimi in vzgojnimi uspehi.

15. Nadzornik ne sme prezirati tistih §§, ki so učitelju na korist, ampak mora zahtevati z vso vnemo, da se izvršujejo ravno tako kakor tisti, ki nalagajo učiteljem dolžnosti.

katedrale, nas pozdravljajo mogočne kupole kraljeve palače — konaka in belo pročelje obširne univerze nam jasno kaže, da belgrajskim sinovom ne sije več kruti polmesec; a proti vzhodu štrle ostanki nekdanje mogočne turške trdnjave, viden znak nekdanje moslemske mogočnosti in zgodovinske važnosti Belgrada.

Ko ostavi vlak avstrijska tla ter prevozi savski most, zdrdra mimo obširne državne tobačne tvornice na prostran in lep kolodvor, ki stoji precej daleč pod mestom na nekdanjako močvirnastem, a sedaj osušenem ozemlju. — V mesto lahko dospemo tudi po novi električni železnici, ki nas pelje po lepih, obširnih ulicah.

Vozeč se s kolodvora v mesto, opazimo najprej konjeniško vojašnico in vojno šolo, za košatim drevjem se skriva poslopje finančnega ministrstva, najvišjega računskega dvora in ministrstva javnih del. — Nato ugledamo cerkvico „vnebovzetja“, odlikujočo se s svojimi petimi kupolami, a poleg te se dviga srbski parlament-skupščina, majhno in neznatno poslopje, ki pač ne kaže, da se tu odločuje usoda srbske kraljevine. Parlament dobi v kratkem novo poslopje, ki je proračunjeno, ako nas spomin ne vara, na 2.000.000 dinarov. — V Milanovi ulici kamor sedaj dospemo, ki je obsajena z mogočnimi platanami in kostanji, opazimo kraljevo palačo — konak, nekdanje bivališče turških paš. Prej stara palača, je sedaj vsa prezidana v rene-

Te besede smo zapisali z željo, da bi jih upoštevali. Naš namen je najboljši. Naj pridejo sedaj tudi dejanja, ki bodo blaga in koristna!

## Iz naše organizacije.

### Kranjsko.

**Krožek Št. Vid.** Prvi sestanek učiteljskega krožka Št. Vid v smislu tozadevnega članka v „Tovarišu“ z dne 28. septembra, št. 39, je bil 18. t. m. na Svetju pri Medvodah. Ogledali smo si veleznimivo mlekarino in sploh vzorno urejeno gospodarstvo g. M. Juvančiča. Gospod Juvančič nas je preprijazno sprejel, nam pojasnoval svoje gospodarske razmere ter nas končno pogostil z izdelki svoje mlekarne. Pri tej priliki se je izreklo par iskrenih pozdravov ter nabralo med udeležniki 23 kron za konvikt. — Tega sestanka se je udeležilo tudi nekaj kolegov iz kranjskega okraja in nekaj uglednih prijateljev našega stanu. Vsem tem in pa g. Juvančiču in njegovi gospici sestri bodi na tem mestu izrečena srčna zahvala za vso izkazano prijaznost. Ž—k.

### Štajersko.

**Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj** zboruje v nedeljo, dne 4. listopada t. l., v šoli v Brežicah. Zborovanje se prične točno ob 1/2 11. uri dopoldne po sledečem vzporedju: 1. odobrenje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. društvene zadeve. 3. iz šolske prakse. 4. eventualno predavanje. 5. slučajnosti.

Cenjeni društveniki in cenjene društvenice se tem potom vljudno vabijo k zborovanju. Na novo v okraj došli tovariši naj pristopijo društvu, zakaj le v združenju je moč in dela je dovolj. — Vsi oni tovariši in one tovarišice, ki še niso za tekoče leto vplačali udnine za Šolsko Matico, se opozarjajo, da se bo ta še ta dan pobirala. Odbor.

**Učiteljsko društvo za laški okraj** ima v nedeljo, dne 4. listopada 1906, dopoldne ob 9. uri v šolskem poslopiju na Zidanem mostu svoj ustanovni hkrati I. občni zbor po sledečem dnevnem redu: 1. poročilo osnovalnega odbora. 2. govor. 3. volitev odbora. 4. določitev društvenine. 5. slučajnosti. Na polnoštevilno udeležbo vljudno vabi osnovalni odbor.

**Ormoško učiteljsko društvo** zboruje 2. novembra t. l. v ormoški slovenski šoli po sledečem vzporedju: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Društvena poročila in dopisi. 3. Nekaj

sanškem slogu — okrog l. 1880. — in napravljajo na obiskovalca prav ugoden vtisk. Ob konaku se vrste palače raznih ministrstev, namreč justičnega, naučnega, notranjega, vnanjega in vojnega.

Milanova ulica se podaljša v takozvano Terasio, a tej sledi glavna ulica, Mihajlova, in dalje proti jugovzhodu Dubrovačka ulica. Tu je doma velikomestno življenje, dunajski Ring, ali pa ljubljanski glavni trg. V teh ulicah se nahajajo najlepše i najkrasnejše palače, tu imata svoj dom kreditna in narodna banka. Tu je tudi impozanten spomenik kneza Mihaela, predstavljajoč ga na iskrem konju. Spomenik je bil odkrit menda l. 1882. V ozadju tega spomenika se nahaja narodno gledališče, ki je po velikosti podobno ljubljanskemu gledališču. — Od tu proti severozahodu pridemo na kraljevi trg, znamenit zaradi svojih dobroobiskovanih vsakdanjih sejmov. Kdor hoče spoznati natančneje srbsko ljudstvo v njegovih navadah, naj ne zamudi obiskati tega sejmišča. Tu se nahaja srbsko vseučilišče — krasna stavba, kakor tudi narodna biblioteka, ki šteje nad 40.000 knjig, in narodni muzej.

Od tu nas privede cesta v slavnoznano šetališče — Kalimegdan — belgrajskega prebivalstva. Krasni nasadi, hladna senca in gladke steze vplivajo najbolje na šetaleca. A nepozabljiv ostane vtisk razgleda, ki se ga nam nudi koncem tega izprehajališča proti severni strani. — Spodaj pod nami valita združena